

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

joku muu

Vastaajatahon virallinen nimi

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE)

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Liisa Männistö, kane.om at om.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE kiinnittää valmistelevan ministeriön huomiota siihen, että nyt lausunnolla olevassa esityksessä ei ole riittävästi tuotu esiin kolmannen sektorin eli järjestöjen ja muiden vapaaehtoisten kansalaistoimijoiden tarjoaman matalan kynnyksen tuen, ehkäisevän toiminnan ja neuvonnan (jatkossa ”järjestölähtöisen toiminnan”) merkitystä väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisessa ja palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden parantamisessa julkisen sektorin tuottamien palvelujen rinnalla. KANE korostaa, että palvelujen järjestäjän on huolehdittava riittävästä palveluohjauksesta sekä siitä, että asiakkaat saavat palveluohjauksen yhteydessä tietoa alueensa järjestölähtöisestä toiminnasta.

KANE yhtyy järjestöjen esittämiin näkemyksiin järjestölähtöisen toiminnan edellytysten turvaamisen osalta (ks. esim. Sosten ja Sininauhaliiton lausunto). Tuhansissa järjestöissä tehdään arvokasta työtä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi esimerkiksi vertaistuen, vapaaehtoistoiminnan, neuvonnan, ohjauksen, edunvalvonnan sekä tiedottamisen ja ennaltaehkäisevän tuen muodossa. Uudessa sote-maakuntarakenteessa järjestöjen toimintaedellytysten kannalta ratkaisevaa on se, miten yhteistyö sote-maakuntien, kuntien ja järjestöjen välillä muotoutuu. KANE katsoo, että sote-maakuntien on tunnistettava ja tunnustettava alueensa järjestöt ja niiden tekemän työn merkitys ja lisäarvo osana palvelujärjestelmää. Järjestölähtöisen toiminnan tarjoama apu pitää tuoda sitä tarvitsevien ulottuville ja tämän varmistamiseksi sote-maakuntiin pitää luoda selkeät yhteistyörakenteet ja -tavat. Järjestölähtöisen toiminnan turvaamiseksi kuntien ja sote-maakuntien tosiasialliset edellytykset tukea järjestöjen toimintaa esimerkiksi avustuksin, tarjoamalla maksuttomia tiloja tai muilla keinoin, tulee lisäksi varmistaa riittävän selkein kirjauksin. Ks. yksityiskohtaisemmin kysymysten 13 ja 14 yhteydessä.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

-

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Ks. KANEn vastaus kysymyksen 6 yhteydessä.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

ei kantaa

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei kantaa

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin [KANE pitää ehdotettuja maakuntavaltuuston vaaleja ja maakunnan asukkaiden muita osallistumisoikeuksia koskevia säännöksiä asianmukaisina ja kannatettavina. Säännökset mahdollistavat kansanvaltaisten periaatteiden toteutumisen maakuntien toiminnassa. KANE haluaa kuitenkin korostaa viestinnän ja ohjeistuksen tärkeyttä vaalien toimittamisessa tilanteessa, jossa äänestäjä äänestäisi kahdella äänestyslipulla, yhdellä sote- ja pelastustoimiasioista maakuntavaaleissa ja toisella kunnille jäävistä asioista kuntavaaleissa. KANE yhtyy myös Allianssi ry:n

lausuntoon sen suhteen, että erityisen tärkeää viestintä ja ohjeistus on nuorten kohdalla, sillä nuorten äänestysaktiivisuus on jo nykyisissä vaaleissa muita väestöryhmiä alhaisempi. Uusi maakuntarakenne vaatii kansanvaltionsa tueksi panostuksia viestintään ja demokratiakasvatukseen sekä muita konkreettisia toimia nuorten osallisuuden lisäämiseksi. KANE pitää myös muita osallistumisoikeuksia koskevia säännöshdotuksia pääosin kannatettavina. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan asukkaiden osallistumisoikeuksista säädetään maakuntalakiesityksen luvussa 5. On selkeää ja tarkoituksenmukaista, että osallistumista ja vaikuttamista koskevat säännökset maakuntalaissa on kuntalain (410/2015) tapaan koottu yhteen lukuun. Maakuntalain 5. luku muodostaisi kuntalain (410/2015) kanssa yhtenäisen kokonaisuuden, jonka tavoitteena on edistää paikallisen ja alueellisen demokratian toteutumista. KANE kuitenkin yhtyy oikeusministeriön lausuntoon ja korostaa tarvetta kiinnittää erityistä huomiota osallistumisoikeuksien käytännön toteutumiseen sote-maakuntauudistuksen myötä. Mahdollisuus osallistua maakunnan toimintaan edellyttää selkeitä menettelyjä ja riittävää viestintää muun muassa siitä, miten maakunnan osallistumisrakenteet toimivat. KANE korostaa myös tarvetta osoittaa riittävät resurssit osallistumisrakenteiden ja -menetelmien käytännön toteutukseen. KANE pitää kannatettavana, että sote-maakuntahallitus veloitetaan maakuntalakiesityksen 32 §:ssä asettamaan nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvostot. Lisäksi KANE yhtyy Sosten esitykseen siitä, että jokaisessa sote-maakunnassa tulisi olla virallinen yhteistyöelin (esim. järjestöneuvottelukunta) sote-maakunnan ja järjestöjen sekä muun kansalaisyhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Näiden toimielinten tehtävät ja asema on määriteltävä siten, että ne aidosti lisäävät ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia ja osallisuutta. Nuorten osallisuuden edistämisen osalta KANE yhtyy Suomen nuorisovaltuusto kattojärjestö Allianssi ry:n lausuntoon ja korostaa, että alle 18-vuotiaat nuoret ovat sote-maakunnan asukkaista ainoa ryhmä, jotka eivät voi itse asettua ehdolle vaaleissa tai äänestää edustajaansa sote-maakuntavaltuustoon. Siksi on tärkeää, että sote-maakuntavaltuusto pitää erityistä huolta nuorten monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. On tärkeää, ettei nuorten osallisuus sote-maakunnassa typisty vain nuorisovaltuuston toiminnaksi. Nuoria on kuultava laajasti ja heitä on otettava mukaan sote-maakunnan päätöksentekoon myös muilla keinoin. Lisäksi sote-maakuntien tulisi hyödyntää päätöksentekonsa tukena lapsi- ja nuorisovaikutusten arviointia.]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei kantaa

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei kantaa

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

32§ Sote-maakunnan vaikuttamistoimielimet, lisäys ja muokkaus

Sote-maakuntahallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi sote-maakunnan nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi sote-maakunnan vanhusneuvosto sekä vammaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi sote-maakunnan vammaisneuvosto. Vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan sote-maakunnan kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. [LISÄYS: Lisäksi sote-maakunnan on asetettava sote-maakunnan ja järjestöjen yhteistyön varmistamiseksi järjestöneuvottelukunta tai vastaava yhteistyöelin, johon valittavien järjestöjäsenten tulee edustaa kattavasti alueen järjestöjä.] Lisäksi vaikuttamistoimielimiin voidaan valita muita henkilöitä. Sote-maakuntahallituksen on huolehdittava edellä tarkoitettujen elinten toimintaedellytyksistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuille elimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa sote-maakunnan toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten ja heidän tarvitsemiensa palveluiden [LISÄYS: tai järjestöjen toimintaedellytysten] kannalta. [MUOKKAUS: Sote-maakunnan tulee ottaa vaikuttamistoimielimet mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen maakunnassa ja otettava niiden kanta huomioon strategisessa päätöksenteossaan koskien sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmää sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä].

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

ei kantaa

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin [Sote-järjestämislain 11 §:ssä säädettäisiin palvelustrategiasta, jossa sote-maakunta päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet. Lisäksi sote-maakunta asettaa palvelustrategiassa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon sote-maakunnan asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet sekä palvelujen saatavuus ja saavutettavuus. Palvelustrategian tarkoituksena on myös ottaa kantaa

lähipalvelujen saatavuuteen ja toteutustapaan sekä yleisesti palvelujen saavutettavuuteen. KANE yhtyy Sosten esitykseen siitä, että palvelustrategiassa tulisi huomioida järjestöjen tuottamat palvelut ja muu järjestölähtöinen toiminta.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin [Lausuttavana olevan esityksen mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä kuuluisi jatkossakin kuntalain mukaisesti kunnille. Sote-järjestämislain 6 §:ssä säädettäisiin, että kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho ja tehtävä yhteistyötä sote-maakunnan sekä muiden kunnassa toimivien julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. KANE pitää hyvänä, että esitetyssä pykälässä mainitaan yhteistyö yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. KANE haluaa kuitenkin korostaa, että uudistuksen yhteydessä tulee varmistaa, että hyte-näkökulma ja järjestöjen tekemän hyte-työn tärkeys kunnissa tunnustetaan ja otetaan huomioon hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuuluisi esityksen mukaan jatkossa myös sote-maakuntien toimintaan (Sote-järjestämisalakiluonnos 7 §). Sote-maakunnan olisi toimittava yhteistyössä alueen kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. KANE pitää kannatettavana kirjausta, jonka mukaisesti sote-maakunnan olisi tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä yhteistyötä muiden muassa yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. KANE haluaa kuitenkin painottaa, että toimiakseen tarkoituksenmukaisesti sote-maakunnan ja sen alueelle kuuluvien kuntien sekä järjestöjen yhteistyön ja vuorovaikutuksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on oltava sujuvaa, säännönmukaista ja riittävästi resursoitua. Tämä edellyttää pysyviä yhteistyörakenteita (esim. hyte-koordinaattorit ja -verkot) ja riittäviä henkilöstöresursseja hyvinvointia ja terveyttä edistävään työhön sote-maakuntiin ja kuntiin sekä niiden välille. Riittävän resursoinnin turvaamisen näkökulmasta KANE myös katsoo, että sote-maakuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen osoitetun rahoitusosuuden (laki sote-maakuntien rahoituksesta 3 §) tulisi olla esitettyä (n. 1 %) suurempi, jotta sillä olisi tosiasiallista kannustinvaikutusta sote-maakuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteille. Laki sote-maakuntien rahoituksesta §15 sisältää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen ja laki kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta §15 sisältää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan. KANE painottaa, että lain nojalla hyte-työhön osoitettavien rahoitusosuuksien tulee olla riittävän suuria, jotta niillä on todellista kannustinvaikutusta sekä maakunnille että kunnille väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteiden toteuttamiseksi, hyte-työstä koituvien tulosten tavoittelemiseksi ja niitä kuvaavien ajantasaisten tietojen tuottamiseksi. Tähän perustuen KANE katsoo, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen käyttöönottoa tulisi aikaistaa. Myös kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudeksi 15 §) tulisi olla riittävän suuri samoin perustein. Esitetyn sote-järjestämislain 7 §:n 2 momentin mukaan sote-maakunnan olisi ”myös osaltaan mahdollisuuksiensa mukaan edistettävä järjestöjen toimintaedellytyksiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä”. Lain tarkoituksen toteutumisen varmistamiseksi KANE esittää, että pykälästä poistetaan kirjaus ”mahdollisuuksiensa mukaan”. Esitetyn sote-järjestämislain 7 § painottaa maakunnan yhteistyötä kunnan ja yhteisöjen välillä sekä järjestöjen toimintaedellytysten edistämistä terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä. Lakiluonnoksen 10 §:ssä puolestaan säädettäisiin sote-maakunnan veloitteesta huolehtia asiakkaan palvelujen yhteensovittamisesta. Asiakas voi saada palveluja myös järjestöiltä, jolloin yhteensovittaminen voi koskea myös näitä palveluja. KANE korostaa, että nykyiset hyvät käytännöt ja yhteistyö julkisen sektorin ja järjestöjen välillä esimerkiksi liikuntaneuvonnan palveluketjuissa on voitava säilyttää uudistuksen jälkeenkin. Erityisesti tulee huolehtia siitä, että sote-palvelujen järjestämisen siirtyessä maakunnille palveluketjut organisoidaan siten, että yhteistyö palveluketjujen

toteutuksessa sote-maakunnan ja kunnan välillä ja palveluketjujen muiden toimijoiden, kuten järjestöjen kanssa on sujuvaa. Edellytyksenä tälle ovat selkeä työn- ja vastuunjako, toimiva tiedonkulku, yhteistyötä tukevat toimintatavat ja toimielimet sekä riittävät resurssit. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että kaikkien sote-maakunnan alueella palveluja tuottavien toimijoiden, ml. järjestöjen, palvelut ovat helposti löydettävissä. KANE haluaa kiinnittää valmistelevan ministeriön huomiota myös siihen, että järjestöt ovat osin ainoita palveluntuottajia tietyille ryhmille, joilla on erityistarpeita. Tällaisilla, usein pienillä järjestöillä ei ole mahdollisuutta tarjota palvelua maakunnanlaajuisesti ja toimia siten palveluntuottajana. Mikäli kuntien näille järjestöille myöntämät avustukset lakkaavat tai merkittävästi vähenevät uudistuksen myötä, lakkaavat tai heikkenevät myös kyseisten ryhmien saamat palvelut, joita julkisen sektorin ei ole mahdollista tuottaa ja jotka eivät ole kiinnostavia markkinaehtoisille toimijoille.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei kantaa

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin [KANE yhtyy Sosten näkemukseen siitä, että palveluiden asiakaslähtöisyyden, asiakkaiden yksilölliseen palvelutarpeeseen vastaamisen ja sote-maakuntien alueellisten erityispiirteiden näkökulmasta on tärkeää, että järjestöt voivat jatkossakin toimia palveluntuottajina. Järjestöjen mahdollisuus tuottaa palveluja on turvattava uudistuksessa ja järjestöjen asiantuntemus ja kokemus on hyödynnettävä asiakaslähtöisten palvelupolkujen kehittämisessä. Ostopalveluntuottajaa koskevissa rajoituksissa tulee varmistaa, että pienetkin toimijat kuten järjestöt pystyvät edelleen osallistumaan vaivattomasti palveluntuottajina kilpailutuksiin.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

6 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa

1. mom:

Kunnan edistäessä asukkaittensa hyvinvointia kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaisesti, sen on seurattava asukkaittensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. [LISÄYS: Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä niiltä osin, kun työ tai kunnan antama tuki kytkeytyy kunnalle kuuluviin tehtäviin kunnan tai kuntalaisten yleiseen elinvoimaisuuteen.] Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava kunnanvaltuustolle vuosittain. Lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

7§ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sote-maakunnassa

1.mom alku:

Sote-maakunnan on arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätösten vaikutukset eri väestöryhmien hyvinvointiin ja terveyteen. [LISÄYS/MUOKKAUS: Sote-maakunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä niiltä osin, kun tämä työ tai sote-maakunnan antama tuki kytkeytyy sosiaali- ja terveystalviuihin. Sote-maakunnan] on myös asetettava suunnittelussaan tavoitteet, joilla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja tuottaminen edistää hyvinvointia ja terveyttä.

1 mom. loppu:

Lisäksi sote-maakunnan on määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet ja vastuutahot [LISÄYS: joista ainakin yhden on oltava toimielin, jossa hyvinvointia ja terveyttä edistävillä järjestöillä on monipuolinen edustus]. Sote-maakunnan on valmistettava omalta osaltaan valtuustolleen valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma väestön hyvinvoinnista, terveydestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma laaditaan yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on julkaistava julkisessa tietoverkossa.

2.mom. poistetaan kirjaus ”mahdollisuuksiensa mukaan”.

Sote-maakunnan olisi tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä yhteistyötä muiden sote-maakunnassa toimivien julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Yhteistyövelvoitteen lisäksi sote-maakunnan olisi [POISTO: mahdollisuuksiensa mukaan] edistettävä järjestöjen toimintaedellytyksiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

1.mom loppu: Lisätään pykälätekstiin maininta järjestölähtöisestä auttamistoiminnasta:

Lisäksi sote-maakunnan on edistettävä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamista kunnan ja valtion muiden palvelujen kanssa [LISÄYS: ja huomioitava palveluketjuissa myös järjestölähtöinen auttamistoiminta].

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin.

Kansalaistoiminnan ja palvelutuotannon lisäksi järjestöjen ainutlaatuinen toimintamuoto on järjestölähtöinen auttamistyö, joka voi tarkoittaa esimerkiksi erilaisia kriisi- tai päiväkeskuksia, etsivää työtä ja anonyymejä palveluita, joihin voi hakeutua ilman lähetettä ja diagnoosia. Olennaista on, että järjestölähtöinen auttamistyö on tyypillisesti erityisasiantuntemusta vaativaa työtä, joka ei ole käytännössä mahdollista julkisen vallan toteutettavaksi ja joka ei ole markkinaehtoisille toimijoille kiinnostavaa. Järjestölähtöistä auttamistyötä ei voi toteuttaa ainoastaan vapaaehtoisvoimin, vaan toiminnot edellyttävät ammatillista osaamista, toisaalta ne vaativat erityisryhmien tuntemusta, niissä on usein mukana vapaaehtoispanosta eikä niitä voi kilpailuttaa markkinoilla. Järjestölähtöinen auttamistyö sijoittuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja ehkäisevän toiminnan välimaastoon ja on usein kaikkein kustannustehokkain tapa lisätä ihmisten hyvinvointia, mielenterveyttä ja toimintakykyä. KANE yhtyy Sosten ja Sininauhaliiton lausuntoihin ja korostaa, että järjestölähtöisen toiminnan merkitys ja monimuotoisuus on tunnistettava ja sen jatkuvuus on uudistuksessa turvattava.

KANE haluaa kiinnittää valmistelevan ministeriön huomiota siihen, että nyt lausuttavana oleva hallituksen esitys ei ota kantaa siihen, miten paikallisten yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan sekä järjestölähtöiseen auttamistyöhön osoitetut toiminta-avustukset ja esimerkiksi maksuttomien tai edullisten toimitilojen käyttö jatkossa turvataan.

Kunnilla on tähän saakka ollut selkeä kannustin tukea järjestöjen hyte-työtä, koska se on vähentänyt kunnan vastuulla olleiden sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta ja kuluja sekä suhteellisen lyhyellä aikajaksolla että pidemmällä aikaperspektiivillä.

KANE katsoo, että nyt esitetty sote-järjestämislaki ei riittävästi velvoita tai kannusta sote-maakuntia integroimaan järjestölähtöistä toimintaa hoiva- ja palveluketjuihin ja aidosti ottamaan käyttöön sen tarjoamia hyvinvoinnin hyötyjä palvelutuotantokokonaisuuden rinnalla. Tunnistettuna riskinä on, että sote-palvelujen järjestämisvastuun siirtyessä kunnilta sote-maakunnille osa kunnista saattaa vähentää järjestöavustuksia, jolloin joidenkin järjestöjen toiminta on vaarassa vähentyä tai lakata kokonaan (ks. esim. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 26/2018: Selvityshenkilön raportti: Järjestöjen rooli maakunta- ja sote-uudistuksessa). KANE pitää tärkeänä, että sote-uudistuksessa löydetään yhtenäinen valtakunnallinen ratkaisu järjestöjen matalan kynnyksen auttamistyön rahoituskysymykseen.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetty tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

ei kantaa

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei kantaa

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensaatiosääntely hyväksyttävä?

ei kantaa

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

ei kantaa

44. Voimaannpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaannpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei kantaa

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

KANE korostaa, että sote-maakuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen osoitetun rahoitusosuuden (laki sote-maakuntien rahoituksesta 3 §) tulisi olla esitettyä (n. 1 %) suurempi, jotta sillä olisi tosiasiallista kannustinvaikutusta sote-maakuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteille (ks. myös KANEn vastaus kysymykseen 14).

Laki sote-maakuntien rahoituksesta §15 sisältää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen ja laki kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta §15 sisältää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan. KANE painottaa, että lain nojalla hyte-työhön osoitettavien rahoitusosuuksien tulee olla riittävän suuria, jotta niillä on todellista kannustinvaikutusta sekä maakunnille että kunnille väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteiden toteuttamiseksi, hyte-työstä koituvien tulosten tavoittelemiseksi ja niitä kuvaavien ajantasaisten tietojen tuottamiseksi. Tähän perustuen KANE katsoo, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen käyttöönottoa tulisi aikaistaa. Myös kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudeksi 15 §) tulisi olla riittävän suuri samoin perustein.

KANE haluaa kiinnittää valmistelevan ministeriön huomiota siihen, että järjestöt ovat osin ainoita palveluntuottajia tietyille ryhmille, joilla on erityistarpeita. Tällaisilla, usein pienillä järjestöillä ei ole mahdollisuutta tarjota palvelua maakunnanlaajuisesti ja toimia siten palveluntuottajana. Mikäli kuntien näille järjestöille myöntämät avustukset lakkaavat tai merkittävästi vähenevät uudistuksen myötä, lakkaavat tai heikkenevät myös kyseisten ryhmien saamat palvelut, joita julkisen sektorin ei ole mahdollista tuottaa ja jotka eivät ole kiinnostavia markkinaehtoisille toimijoille.

Lisäksi KANE haluaa kiinnittää valmistelevan ministeriön huomiota siihen, että nyt lausuttavana oleva hallituksen esitys ei ota kantaa siihen, miten paikallisten yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan sekä järjestölähtöiseen auttamistyöhön osoitetut toiminta-avustukset ja esimerkiksi maksuttomien tai edullisten toimitilojen käyttö jatkossa turvataan.

Kunnilla on tähän saakka ollut selkeä kannustin tukea järjestöjen hyte-työtä, koska se on vähentänyt kunnan vastuulla olleiden sosiaali- ja terveystalveluiden tarvetta ja kuluja sekä suhteellisen lyhyellä aikajaksolla että pidemmällä aikaperspektiivillä.

KANE katsoo, että nyt esitetty sote-järjestämislaki ei riittävästi velvoita tai kannusta sote-maakuntia integroimaan järjestölähtöistä toimintaa hoiva- ja palveluketjuihin ja aidosti ottamaan käyttöön sen tarjoamia hyvinvoinnin hyötyjä palvelutuotantokokonaisuuden rinnalla. Tunnistettuna riskinä on, että sote-palvelujen järjestämisvastuun siirtyessä kunnilta sote-maakunnille osa kunnista saattaa vähentää järjestöavustuksia, jolloin joidenkin järjestöjen toiminta on vaarassa vähentyä tai lakata kokonaan (ks. esim. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 26/2018: Selvityshenkilön raportti: Järjestöjen rooli maakunta- ja sote-uudistuksessa). KANE pitää tärkeänä, että sote-uudistuksessa löydetään yhtenäinen valtakunnallinen ratkaisu järjestöjen matalan kynnyksen auttamistyön rahoituskysymykseen.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspäalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspäalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspäalvelujen valtionosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Laki kunnan peruspäalveluiden valtionosuudesta §15 sisältää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan. KANE painottaa, että kunnille lain nojalla hyte-työhön osoitettavien rahoitusosuuksien tulee olla riittävän suuria, jotta niillä on todellista kannustinvaikutusta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteiden toteuttamiseksi, hyte-työstä koituvien tulosten tavoittelemiseksi ja niitä kuvaavien ajantasaisten tietojen tuottamiseksi. Tähän perustuen KANE katsoo, että kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan tulisi olla riittävän suuri.

KANE haluaa kiinnittää valmistelevan ministeriön huomiota siihen, että järjestöt ovat osin ainoita palveluntuottajia tietyille ryhmille, joilla on erityistarpeita. Tällaisilla, usein pienillä järjestöillä ei ole mahdollisuutta tarjota palvelua maakunnanlaajuisesti ja toimia siten palveluntuottajana. Mikäli kuntien näille järjestöille myöntämät avustukset lakkaavat tai merkittävästi vähenevät uudistuksen myötä, lakkaavat tai heikkenevät myös kyseisten ryhmien saamat palvelut, joita julkisen sektorin ei ole mahdollista tuottaa ja jotka eivät ole kiinnostavia markkinaehtoisille toimijoille.

Lisäksi KANE haluaa kiinnittää valmistelevan ministeriön huomiota siihen, että nyt lausuttavana oleva hallituksen esitys ei ota kantaa siihen, miten paikallisten yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan sekä järjestölähtöiseen auttamistyöhön osoitetut toiminta-avustukset ja esimerkiksi maksuttomien tai edullisten toimitilojen käyttö jatkossa turvataan.

Kunnilla on tähän saakka ollut selkeä kannustin tukea järjestöjen hyte-työtä, koska se on vähentänyt kunnan vastuulla olleiden sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta ja kuluja sekä suhteellisen lyhyellä aikajaksolla että pidemmällä aikaperspektiivillä.

KANE katsoo, että nyt esitetty sote-järjestämislaki ei riittävästi velvoita tai kannusta sote-maakuntia integroimaan järjestölähtöistä toimintaa hoiva- ja palveluketjuihin ja aidosti ottamaan käyttöön sen tarjoamia hyvinvoinnin hyötyjä palvelutuotantokokonaisuuden rinnalla. Tunnistettuna riskinä on, että sote-palvelujen järjestämisvastuun siirtyessä kunnilta sote-maakunnille osa kunnista saattaa vähentää järjestöavustuksia, jolloin joidenkin järjestöjen toiminta on vaarassa vähentyä tai lakata kokonaan (ks. esim. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 26/2018: Selvityshenkilön raportti: Järjestöjen rooli maakunta- ja sote-uudistuksessa). KANE pitää tärkeänä, että sote-uudistuksessa löydetään yhtenäinen valtakunnallinen ratkaisu järjestöjen matalan kynnyksen auttamistyön rahoituskysymykseen.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?

ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei kantaa

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei kantaa

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Hallituksen esityksessä todetaan (kappale 4.2.4.9 Vaikutukset järjestöihin), että ”motivaatio ja mahdollisuudet tukea kuntien toiminta-avustuksilla paikallisia yhdistyksiä ja järjestöjä saattaisi uudistuksen voimaantultua heiketä, kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu olisi siirtynyt sote-maakunnille. Toisaalta uusi järjestelmä loisi mahdollisuuden tehostaa kuntien ja järjestöjen yhteistyötä ja yhteistyörakenteita yhdenmukaisella tavalla koko sote-maakunnan alueella.” Sosiaali- ja terveysministeriön edellisellä hallituskaudella teettämän selvityksen (STM:n raportteja ja muistioita 26/2018) perusteella on selvää, että kuntien mahdollisuudet ja motivaatio tukea toiminta-avustuksilla paikallisia yhdistyksiä ja järjestöjä heikkenee merkittävästi. Tämä voi johtaa pahimmillaan siihen, ettei järjestölähtöinen auttamistyö saa rahoitusta sen enempää kunnilta kuin maakunniltakaan. Vaikka STM:n selvitys tehtiin sote-uudistuksen edellisessä vaiheessa, järjestöjen rahoitusta koskevat haasteet ja riskit ovat nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä edelleen ajankohtaisia. KANE yhtyy Sininauhaliiton ja Allianssi ry:n lausuntoon ja katsoo, että hallituksen esityksen vaikutusten arviointia tulee tältä osin täydentää ja tarkentaa.

KANE viittaa Allianssi ry:n lausuntoon ja huomauttaa, että myös kunnan ja sote-maakunnan rajapinnalle jäävien monialaisten palveluiden osalta vaikutusten arviointi on puutteellista ja sitä tulisi tarkentaa. Esimerkiksi nuorisolain mukaisen nuorten työpajatoiminnan roolia ja uudistuksen vaikutuksia työpajojen palveluihin ja kunnallisten työpajojen toteuttamaan kuntouttavaan työtoimintaan sekä sitä kautta nuorten työpajatoimintaa tarjoavien järjestöjen toimintaedellytyksiin tulee arvioida paremmin. Palvelujen yhteensovittaminen olisi sote-maakunnan vastuulla, mutta monialaisten palveluiden epäselvä rooli nykyisessä lakipaketissa saattaa johtaa nykyisten toimivien yhteistyömallien katoamiseen ja nyt hyvin saavutettavan, käytännössä lähipalveluna toimivan työpajatoiminnan toimintaedellytysten heikentymiseen. Nuorten työpajapalveluiden kaltaisten monialaisten palveluiden jatkumisen edellytykset tulisikin ottaa erilliseen tarkasteluun uudistuksen jatkovalmistelussa.

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Wakeham-Hartonen Maria
Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta